

POSVET O MREŽI MUZEJEV NA PROSTEM

SILVESTER GABERŠČEK

Dvajsetega marca letošnjega leta je bilo v kranjski mestni hiši delovno posvetovanje o mreži muzejev na prostem v Sloveniji. Nepričakovano velika udeležba strokovnjakov iz vseh slovenskih zavodov za varstvo naravne in kulturne dediščine kakor tudi predstavnikov osrednjih republiških institucij (SEM in SAZU iz Ljubljane) ter mnogih iz drugih ustanov in organizacij, ki se z ohranjanjem stavbne dediščine ukvarjajo bolj ali manj neposredno, je potrdila umestnost organiziranja tega strokovnega posveta. Pravzaprav je bil ta posvet nekakšno nadaljevanje oziroma posledica XIV. evropskega posvetovanja Združenja muzejev na prostem, ki je bilo meseca septembra 1990 v Rožnavu pod Radhošem na Moravskem, na katerem smo bili po skoraj štirih desetletjih ponovno prisotni tudi predstavniki iz Slovenije. Zavidljivi uspehi pri postavitvah in življenju tovrstnih muzejev v domala vseh evropskih državah ter ogled osmih izmed petnajstih muzejev na prostem na ozemlju češkoslovaške federacije nas je še bolj utrdil v prepričanju o nujnem ukrepanju tudi pri nas. Vidni strokovnjaki iz tega združenja so izrazili svojo pripravljenost, da bi nam pomagali pri načrtovanju, organizaciji in postavitvi takih muzejev. V okviru tega dogovora so se našega posveta v Kranju udeležili trije kolegi iz sosednje Avstrije in sicer: dr. Franz Koschier iz Deželnega muzeja v Celovcu, prof. dr. Kurt Conrad iz Salzburga in prof. dr. Oskar Moser iz Gradca. Slednja dva sta s svojima referatoma in predavanjima z diapozitivi posvetu dala dodatno vsebinsko, strokovno in mednarodno težo. Svoja dognanja in bogate izkušnje pri varovanju zlasti lesene stavbne dediščine je podal tudi dr. Tone Cevc iz SAZU v Ljubljani, ki je svoje predavanje končal z mislijo o obrazu domovine, ki se na poseben način zrcali prav v ljudski arhitekturi.

O umestnosti prizadevanj za muzej na prostem v Sloveniji je v zanimivem referatu govorila Irena Keršič, kustosinja SEM v Ljubljani, o kriterijih za izbiro lokacij za postavitev regionalnih muzejev na prostem pa Zvezda Koželj, samostojna svetovalka za varstvo etnološke dediščine iz Republiškega ZVNKD v Ljubljani. O prizadevanjih za postavitev muzeja na prostem na posameznih območjih so s kratkimi predstavltvami sodelovali še: Bojan Klemenčič iz ZVNKD v Novi Gorici in sicer s projektom Alpskega muzeja na prostem v Trenti, Nena Benčič Mohar iz Medobčinskega ZVNKD v Piranu o Solinarskem muzeju v Sečovljah, Dušan Strgar iz ZVNKD v Novem Mestu o prenosu lesene hiše v okolico kartuzije Pleterje ter Silvester Gaberšček iz ZVNKD v Kranju o nekdanjem projektu osrednjega muzeja na prostem pri gradu Krumperk ter o treh aktualnih lokacijah regionalnega muzeja na prostem na območju Zavoda.

Po končanih predavanjih so si udeleženci posveta ogledali morda najprimernejšo lokacijo za postavitev regionalnega muzeja na prostem za Gorenjsko na Brdu pri Kranju.

Lahko bi rekli, da je že zgodovinsko pravilo, da se ob začetku vsakega desetletja v zvezi s t.i. slovenskim skansenom nekaj poizkuša. Ničkoliko poizkusov je že bilo v preteklosti, prišlo je tudi do mnogih lokalnih realizacij, ki pa so povečini zamrla. Dejstvo je, da sama stroka ni imela poenotenega stališča, kar se je vedno znova pokazalo na raznih posvetovanjih. Tudi prvo osrednjeslovensko tovrstno posvetovanje pred desetimi leti na SAZU v Ljubljani, ki je bilo sklicano z namenom, da bi se izkristalizirali pogledi na tovrstne predstavitve stavbne dediščine, ni uspelo oblikovati skupnega imenovalca.

Glede na vse neuspehe v preteklosti ne moremo pričakovati čudeža po tokratnem posvetu v Kranju, vendar poleg niza pozitivnih prizadevanj v to smer, spremenjeni družbeni klimi in morda zrelejši predstavi, kakšen pomen ima tak muzej za vsak narod, je razveseljivo dejstvo, da smo bili vsi udeleženci (blizu 70) enotnega mnenja, da tak muzej potrebujemo, in da je zadnji čas, da lahko še kaj naredimo, sicer bomo kmalu lahko o leseni stavbni dediščini brali le še v strokovnih publikacijah.



Posvetovanje o mreži muzejev na prostem v Sloveniji leta 1991 v Kranju.